

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen neuvottelemisesta (U 15/2018 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 5/2021 vp — U 15/2018 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- tiiminvetäjä Annina Barbosa, ulkoministeriö
- kaupallinen sihteeri Mari Carlson, ulkoministeriö
- kaupallinen neuvos Kent Wilska, ulkoministeriö
- ylitarkastaja Markus Schulman, maa- ja metsätalousministeriö
- vanhempi tutkija Saira Turtiainen, Ulkopoliittinen instituutti
- toimialapäällikkö Marika Säynevirta, Elintarviketeollisuusliitto ry
- johtaja Juha Ruippo, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ruokavirasto
- Metsäteollisuus ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry
- WWF Suomi

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Päivittäistavarakauppa ry

Viitetiedot

Valiokunta on antanut asiasta aikaisemmin lausunnon MmVL 9/2018 vp

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Sopimusteksti on edelleen Euroopan komission juridisessa tarkastelussa, eikä siitä ole vielä virallista suomenkielistä käännöstä. Tästä syystä tekstiosioiden otsikot ja järjestys vahvistuvat vasta myöhemmin.

Alla selostetaan tarkemmin sopimuslukuittain neuvottelujen tuloksia ja Suomen neuvottelutavoitteiden saavuttamista siltä osin kuin niitä ei ole käyty läpi U-kirjelmässä U 15/2018 vp.

Yhteistyö kestävässä kehityksessä

Suomen tavoitteena on ollut, että sopimuksessa huomioidaan riittävällä tavalla sopimuksen vaikutukset ympäristöön, kestäväan kehitykseen, tasa-arvoon sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseen. EU:n ja Mercosur-maiden välinen sopimus on osa kestäväan kehityksen ja ympäristönsuojelun edistämiseen tähtäävää yhteistyötä, mukaan lukien ilmastonmuutokseen vastaamiseen. Osapuolet vahvistavat vuoropuhelun ja yhteistyön merkityksen kestäväan kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Koska Suomi on pitänyt tärkeänä, että Mercosur sitoutetaan vuoropuheluun ja yhteistyöhön myös kestäväan kehityksen osalta, neuvottelutulosta voidaan tältä osin pitää tyydyttävänä. Suomen pitkäaikaisten tavoitteiden valossa on myös myönteistä, että ko. artiklassa todetaan sukupuolten välisen tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamisen olevan merkittävässä roolissa kestäväan kehityksen saavuttamisessa. Lisäksi osapuolet vahvistavat, että sosiaalisen kehityksen täytyy edetä rinta rinnan taloudellisen ja ympäristökehityksen kanssa.

Ilmastonmuutokseen liittyen osapuolet vahvistavat sopimuksessa sitoutumisensa YK:n ilmastosuojelun puitesopimukseen sekä Pariisin sopimukseen ja sen kansallisten tavoitteiden (NDC) toimeenpanon tärkeyden. Sopimuksessa todetaan myös, että ilmastonmuutoksen vastaisen taistelun tulee perustua tieteelliseen näyttöön, ja korostetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön merkitystä. Osiossa käsitellään myös yhteistyötä ympäristöasioissa, kestäväan kaupunkikehityksen, valtamerien ja merien suhteen, energia-asioissa ja raaka-aineisiin liittyvissä asioissa. Lisäksi kestäväan kehitystä ja kauppaa käsitellään vielä tätä osiota laajemmin assosiaatiosopimuksen kauppaa käsittelevässä osuudessa.

Tavarakauppa: Maatalous

Mercosur soveltaa verrattain korkeita tulleja maataloustuotteille. Sopimuksen myötä Mercosur vapauttaa 93 prosenttia tullinimikkeistä 12 vuoden aikana. Tullit poistuvat muun muassa oliiviöljyltä, maltaalta, pakastetuilta perunoilta, viiniltä, väkeviltä alkoholijuomilta, virvoitusjuomilta, tuoreilta hedelmiltä, suklaalta ja purkitetuilta persikoilta. Maitotuotteiden osalta avataan vastavuoroiset tullivapaat kiintiöt asteittain 10 vuodessa (juusto 30 000 tonnia, maitojauhe 10 000 tonnia, äidinmaidonkorvike 5 000 tonnia). Suomen maatalous- ja elintarviketuotteiden vienti Mercosur-maihin on verrattain pientä. Sopimus parantaa mahdollisuuksia viennin kasvattamiselle.

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

EU ei vapauta täysin maataloustuontia. EU on huomionnut maatalouden herkkyydet tullikiintiöiden kautta, mikä tarkoittaa, että tuotetta voidaan tuoda sovitusti nollatullilla tai alemmalla tullilla vain tiettyyn määrään asti. Naudanlihalle avattu kiintiö on 99 000 tonnia vuodessa (55 % tuotetta, 45 % jäädytettyä). Kiintiön sisäinen tulli on 7,5 prosenttia. Kiintiö toteutetaan viiden vuoden siirtymäajalla. Siipikarjanlihalle avataan 180 000 tonnin nollatullikiintiö, mikä avataan viiden vuoden siirtymäajalla. Sokerin osalta Brasilia on tähän asti hyödyntänyt sille myönnettyä WTO-kiintiötä (180 000 tonnia). Brasilialle ei myönnetä lisäkiintiötä, vaan WTO-kiintiön tulli lasketaan nolnaan. Paraguaylle avataan 10 000 tonnin nollatullikiintiö. Teollisuuskäyttöön menevälle etanolille avataan 450 000 tonnin nollatullikiintiö. Lisäksi avataan 200 000 tonnin kiintiö etanolille muuhun käyttöön. Kiintiön sisäinen tulli on noin kolmasosa nykyisestä tullista. Molemmilla kiintiöillä on viiden vuoden siirtymäaika. Kiintiöitä avataan lisäksi muille herkille tuotteille kuten esimerkiksi sianlihalle, hunajalle ja riisille sekä edellä mainituille maitotuotteille.

Sopimus pitää sisällään myös kattavan suojatoimimekanismin, joka kattaa myös kiintiöiden alaiset tuotteet. Tilanteessa, jossa tuonti kasvaa merkittävästi aiheuttaen merkittävää markkinahäiriötä EU:n markkinoilla, voidaan suojatoimi ottaa käyttöön. Maataloustuotteiden tuonti Mercosur-maista Suomeen on verrattain vähäistä. Yli puolet tuonnista on kahvia. Herkät tuotteet on huomioitu sopimuksessa toteuttamalla markkinoillepääsy kiintiöiden kautta. Lopputulos vastaa tältä osin Suomen tavoitetta.

Terveys- ja kasvinsuojelutoimenpiteet

Suomen tavoitteena oli, että sopimus täydentää WTO:n sopimusta terveys- ja kasvinsuojelutoimista. Lisäksi Suomen tavoitteena oli, että terveys- ja kasvinsuojelutoimia käsittelevään lukuun sisällytetään eläinten hyvinvointia koskevia periaatteita sekä vahvistetaan osapuolten yhteistyötä antibioottien käytön vähentämisessä eläintuotannossa.

Sopimuksessa osapuolet vahvistavat WTO:n terveys- ja kasvinsuojelua (SPS) koskevan sopimuksen periaatteet. Sopimuksella minimoidaan SPS-toimien kielteisiä kauppavaikutuksia parantamalla osapuolten viranomaisten yhteistyötä ottaen kuitenkin huomioon osapuolten oikeus arvioida ja hallinnoida riskejä sekä suojella ihmisten, eläinten ja kasvien terveyttä.

Sopimuksen myötä osapuolet tiivistävät yhteistyötä ja läpinäkyvyyttä SPS-asioissa. Sopimus ei muuta EU:n toimintamallia, vaan Mercosur-maista tuotavien tuotteiden on jatkossakin täytettävä EU:n niille asettamat vaatimukset. Mercosur myös sitoutuu selkeyttämään EU:sta peräisin olevien tuotteiden markkinoillepääsymenettelyä ja edistämään EU-maista peräisin olevien tuotteiden tuonnille asettamiensa vaatimusten harmonisoimista. Lisäksi Mercosur sitoutuu soveltaamaan samoja vaatimuksia kaikkiin EU-maihin, mikä on ollut EU:lle tärkeä tavoite. Osapuolet tunnustavat toistensa vyöhykkeistämis- ja lokerointimenettelyt, jotka mahdollistavat viennin kasvintuhooja- ja eläintautivapailta alueilta.

Sopimus pitää sisällään kattavat määräykset eläinten hyvinvointiin ja antibioottiresistenssiin liittyvästä yhteistyöstä sopimuksen dialogiosuudessa. Dialogiosuus pitää sisällään myös maatalouden bioteknologiaa sekä ruokaturvallisuutta ja eläinten ja kasvien terveyttä koskevan dialogin. Sopimuksen myötä muun muassa perustetaan erillinen työryhmä käsittelemään antibioottiresistenssiä ja käynnistetään eläinten hyvinvointia koskeva dialogi- ja tiedonvaihtojärjestelmä. Sopi-

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

muksella edistetään EU:n eläinten hyvinvointia koskevaa agendaa ja osapuolet sitoutuvat myös yhteistyöhön globaalien eläinten hyvinvointia koskevien standardien edistämiseksi.

Mercosur myös hyväksyi varovaisuusperiaatteen sopimukseen ympäristön pilaantumisen sekä työterveyden ja –turvallisuuden osalta. Tämä ennalta varautumisen periaate tarkoittaa sitä, että täyden tieteellisen näytön puuttuminen jonkin aineen tms. haitallisuudesta ei saa estää tiettyihin ympäristöä tai kuluttajia suojeleviin toimenpiteisiin ryhtymistä. Varovaisuusperiaate on kirjattu sopimuksen kestävä kehityksen kappaleeseen.

Saavutettu tulos vastaa Suomen tavoitteita. Sopimuksen määräykset terveys- ja kasvinsuojelutoimista eivät muuta EU:n toimintamallia tai elintarviketurvallisuusstandardeja. Eläinten hyvinvointia ja antibioottiresistenssiin liittyvä yhteistyö on huomioitu sopimuksessa kattavasti dialogi- ja tiedonvaihtojärjestelmän kautta.

Kestävä kehitys

Kestävä kehityksen luku sisältää artikloita kaupasta ja ilmastonmuutoksesta, kaupasta ja luonnon monimuotoisuudesta, kaupasta ja kestävästä metsänhoidosta sekä kaupasta ja kestävästä kalataloudesta ja –viljelystä. Molemmat osapuolet vahvistavat sitoumuksensa allekirjoittamiinsa kansainvälisiin ympäristösopimuksiin. EU ja Mercosur sitoutuvat YK:n ilmastopuitesopimukseen ja Pariisiin sopimukseen ja sen tehokkaaseen toimeenpanoon. Luonnon monimuotoisuuden osalta viitataan biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen (CBD), villieläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevaan yleissopimukseen (CITES-sopimus) sekä elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroja koskevaan kansainväliseen sopimukseen (IT-PGRFA). Sopimuksessa sitoudutaan yhteistyöhön kestävä kehityksen luvun tavoitteiden toimeenpanemiseksi kaupan keinoin, ml laittoman kaupan vastaisilla toimilla ja edistämällä kestävien luonnonvaroihin perustuvien tuotteiden kauppaa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo Euroopan komission ja korkean edustajan neuvotelleen niille annetun mandaatin ja Suomen sekä EU:n tavoitteiden mukaisesti. Valtioneuvosto katsoo, että sopimus tukisi osaltaan Suomen yleisiä tavoitteita, kuten kansainvälistä yhteistyötä, sääntöpohjaista maailmanjärjestystä, sekä yhteisiin sääntöihin perustuvaa kansainvälistä kauppaa. Sopimus edistää Suomen hallitusohjelman tavoitteita monenkeskisen yhteistyön vahvistamisesta sekä avoimen ja reilun kaupan edistämisestä.

Hallitusohjelman mukaan Suomi pyrkii varmistamaan, että EU:n solmimissa kauppasopimuksissa otetaan riittävä tavalla huomioon sopimusten vaikutukset ympäristöön, kestäväan kehitykseen, tasa-arvoon ja naisten, tyttöjen sekä työntekijöiden oikeuksiin liittyviin kysymyksiin.

Valtioneuvosto edellyttää komissiolta lisäsitoumusten neuvottelemista Mercosurin kanssa ennen sopimuksen hyväksymistä. Lisäsitoumuksilla tulee tavoitella sopimukseen sisältyvien kestävä kehityksen ja ilmastoon liittyvien tavoitteiden tehokkaampaa toimeenpanoa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää metsäkadon torjuntaan. Valtioneuvosto katsoo, ettei jo neuvoteltua yhteisymmär-

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

rystä assosiaatiosopimuksen sisällöstä ole tarpeen avata sopimusta täydentävistä lisäsitoumuksista neuvoteltaessa. Lisäsitoumuksilla pyritään vahvistamaan sopimuksen toimeenpanoa.

Valtioneuvosto korostaa, että rajat ylittäviin globaaleihin ongelmiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden katoon, on vastattava kansainvälisen yhteistyön kautta, luoden yhteisiä sääntöjä ja tavoitteita. Valtioneuvosto katsoo, että sopimus toimisi myös yhtenä välineenä Argentiinan, Brasilian, Paraguayan ja Uruguayin sitouttamisessa tiiviimmin, ympäristönsuojeluun, luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseen, ilmastonmuutoksen hillintään sekä Pariisin ilmastopimuksen toimeenpanoon, joka on merkittävässä roolissa metsäkadon vastaisessa työssä. Lisäksi sopimus tarjoaisi kaupan ja ympäristökysymysten välille tiiviimmän juridisen kehyksen.

Assosiaatiosopimuksen vapaakauppaa koskeva osa on tuloksiltaan hyvä. EU:n ja Mercosurin vapaakauppasopimus olisi merkittävä saavutus ja päänavaus suhteellisen suljetuille markkinoille. Koska Mercosur-alueen maissa on vielä paljon kaupan esteitä, sopimus toisi merkittäviä etuja teollisuudelle ja palveluyrityksille. Suomen tavoitteisiin on kuulunut se, että sopimuksella parannetaan yritysten markkinoillepääsyä tavara- ja palvelukauppaa vapauttamalla ja julkisia hankintoja kilpailulle avaamalla. Tavoitteena oli lisäksi luoda sääntöjä kansainväliseen kauppaan eri aiheissa, mukaan lukien riittävät ja tehokkaat henkisen omaisuuden suojaa koskevat määräykset. Maatalouden osalta Suomi piti tärkeänä, että mahdolliset markkina-avaukset Suomelle herkissä tuotteissa toteutetaan yhteisen maatalouspolitiikan pohjalta ja ensisijaisesti tullikiintiöillä. Lopputulos vastaa tältä osin Suomen tavoitetta. Assosiaatiosopimukseen sisältyvien kauppaa koskevien määräysten osalta lopputulos vastaa Suomen keskeisiä neuvottelutavoitteita niin markkinoillepääsyn kuin kaupan sääntöjen osalta.

Myös assosiaatiosopimuksen poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevat osat vastaavat valtioneuvoston arvion mukaan Suomen tavoitteita. Sopimuksen poliittista vuoropuhelua ja muuta yhteistyötä käsittelevät osiot tukevat osapuolten välistä tiiviimpää yhteistyötä laajalla kirjolla osa-alueita. Suomi pitää tärkeänä Mercosurin sitouttamista poliittisen vuoropuhelun ja yhteistyön avulla kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta koskevaan yhteistyöhön ja ratkaisujen hakemiseen globaaleihin haasteisiin, joihin kuuluu keskeisesti kestävä kehitys sisältäen ilmastonmuutoksen hillitsemisen sekä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Suomi on myös pitänyt näitä tärkeitä tavoitteita esillä kahdenvälisessä vuoropuhelussaan Mercosur-maiden kanssa, ml. kestävästä kehityksen tavoitteiden tärkeys EU:n ja Mercosurin välisen yhteistyön ja assosiaatiosopimuksen kannalta.

Valtioneuvosto tulee saattamaan sopimuksen ja sen mahdolliset lisäsitoumukset eduskunnan käsiteltäväksi, kun lopulliset sopimustekstit sekä lisäsitoumusten luonne ovat tiedossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Valiokunta toteaa, että Euroopan unioni ja Mercosur-maat – Argentiina, Brasilia, Paraguay ja Uruguay – ovat neuvotelleet assosiaatiosopimuksesta yli 20 vuotta. Sopimuksen kauppasioista

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

päästiin yhteisymmärrykseen kesäkuussa 2019 ja muista poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevista osioista kesäkuussa 2020. Sopimustekstit ovat nyt juridisessa tarkastelussa, jonka jälkeen ne käännetään kaikille EU:n virallisille kielille. Tämän jälkeen komissio tekee esityksen sopimuksen allekirjoittamisesta sekä mahdollisesta väliaikaisesta soveltamisesta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että komissio on aloittanut keskustelut Mercosurin kanssa kestävään kehitykseen liittyvistä lisäsitoumuksista. Poliittisella tasolla jo neuvoteltua sopimusta ei ole tässä yhteydessä kuitenkaan tarkoitus avata. Lisäsitoumukset koostuisivat assosiaatiosopimuksen ohien tulevasta juridisesta lisäinstrumentista sekä EU:n monivuotisen rahoituskehysten puitteissa valmisteltavasta yhteistyöaloitteesta vuosille 2021—2027. Aloitteen keskiössä olisivat ympäristöön ja metsäkatoon liittyvät kysymykset.

Erityiskysymyksiä

Valtioneuvoston kirjelmään liitetystä muistiosta käy ilmi, että EU ei vapauta täysin maataloustuontiaan. Maatalouden herkkyydet on huomioitu tullikiintiöiden kautta, mikä tarkoittaa sitä, että tuotetta voidaan tuoda sovitusti nollatullilla tai alemmalla tullilla vain tiettyyn määrään asti. Naudanlihalle avattu kiintiö on 99 000 tonnia vuodessa. Kiintiön sisäinen tulli on 7,5 prosenttia. Kiintiö toteutetaan viiden vuoden siirtymäajalla. Siipikarjanlihalle avataan 180 000 tonnin nollatullikiintiö, mikä avataan viiden vuoden siirtymäajalla. Sokerin osalta Brasilia on tähän asti hyödynnänyt sille myönnettyä WTO kiintiötä (180 000 tonnia). Brasilialle ei myönnetä lisäkiintiötä, vaan WTO-kiintiön tulli lasketaan nolnaan. Paraguayille avataan 10 000 tonnin nollatullikiintiö. Teollisuuskäyttöön menevälle etanolille avataan 450 000 tonnin nollatullikiintiö. Lisäksi avataan 200 000 tonnin kiintiö etanolille muuhun käyttöön. Kiintiöitä avataan lisäksi erälle muille herkkille tuotteille kuten esimerkiksi sianlihalle, hunajalle ja riisille sekä maitotuotteille.

Valiokunta toteaa, että markkinavaikutusten kannalta oleellisia ovat sekä kiintiöiden suuruudet että hallintamekanismit. Valiokunta painottaa herkkien tuotesektorien huomioimisen merkitystä. Näitä ovat erityisesti naudanliha ja siipikarjanliha, joiden EU-tuontia koskevat kiintiöt eivät saa kasvaa markkinoita häiritseviksi. Tämän vuoksi valiokunta pitää välttämättömänä, että sopimuksessa on suojatoimimekanismi, joka kattaa myös kiintiöiden alaiset tuotteet. Tilanteessa, jossa tuonti kasvaa merkittävästi aiheuttaen merkittävää markkinahäiriötä EU:n markkinoilla, tulee suojatoimet ottaa välittömästi käyttöön. Lisäksi huoltovarmuuden säilymisestä on kaikilta osin huolehdittava.

Valiokunta korostaa, että suojamekanismin käytön lisäksi on kilpailuvääristymien estämiseksi Mercosur-maiden koko tuotantoketjun osalta, käsittäen mm. eläinten hyvinvoinnin, lääkinnän, tuotantohygienian ja ympäristönsuojelun, edellytettävä samoja vaatimuksia, joita EU:ssa on asetettu omalle tuotannolle. Myös torjunta-ainevalikoimien ja niitä koskevien jäämävaatimusten tulee vastata EU:n vaatimuksia. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Suomessa ja EU:ssa kolmansia maita tiukempien vaatimusten noudattaminen on edellyttänyt muutoksia tuotantotapoihin sekä lisäinvestointeja, jotka vuorostaan ovat nostaneet tuotannon kustannustasoa suhteessa kolmansiin maihin. Mikäli tuontituotteille ei aseteta vastaavia vaatimuksia, tämä johdattaa tuotannon siirtymiseen Suomen ja EU:n ulkopuolelle.

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

Valiokunta toteaa, että Mercosur-sopimukseen liittyen on ratkaistava se, miten tuonnissa pystytään takaamaan elintarviketurvallisuus. Suomessa ja EU:ssa on jo pitkään panostettu ruoan tuotannon laatuun, vastuullisuuteen ja tuotantotapojen kestävyYTEEN. Ruoan terveyst- ja turvallisuusvaatimukset tulevat todennäköisesti tulevaisuudessa entisestään kasvamaan kuluttajien keskuudessa. Valiokunta pitääkin erittäin huolestuttavana erällä Mercosur-mailla esiintyneitä merkittäviä ruokaturvallisuus- ja laatuongelmia. Valiokunta painottaa, että nämä ovat seikkoja, joihin tulee suhtautua erittäin vakavasti, eikä poikkeuksia elintarviketurvallisuuteen tule sallia. On jo ennakolta varmistettava, että Mercosur-mailla on edellytykset taata vientielintarvikkeidensa turvallisuus. Mikäli sopimusrikkomuksia ilmenee, niistä tulee seurata sanktiot.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tällä hetkellä Mercosur soveltaa verrattain korkeita tulleja maataloustuotteiden tuonnille. Sopimuksen myötä Mercosur vapauttaa 93 prosenttia tullinimikkeistä 12 vuoden aikana. Tullit poistuvat muun muassa oliiviöljyltä, maltaalta, pakastetuilta perunoilta, viiniltä, väkevilta alkoholijuomilta, virvoitusjuomilta, tuoreilta hedelmiltä, suklaalta ja purkitetuilta persikoilta. Maitotuotteiden osalta avataan vastavuoroiset tullivapaat kiintiöt asteittain 10 vuodessa (juusto 30 000 tonnia, maitojauhe 10 000 tonnia, äidinmaidonkorvike 5 000 tonnia). Kun Suomen maatalous- ja elintarviketuotteiden vienti Mercosur-maihin on nykyisin verrattain pientä, valiokunta pitää tärkeänä, että sopimus tältä osin parantaa mahdollisuuksia viennin kasvattamiselle.

Valiokunta korostaa, että Suomessa tuotantoon, mm. eläinten hyvinvointiin, liittyvät vaatimukset ovat jopa EU:nkin tasoa tiukemmat. Lisäarvon saaminen vientimarkkinoilla on kuitenkin perustunut pitkälti kansallisiin markkinointiponnistuksiin. Valiokunta painottaa, että EU:n kauppapolitiikalla on luotava uusia markkinoita myös suomalaisille tuotteille ja ajettava asioita, jotka lisäävät suomalaisten toimijoiden mahdollisuuksia vientimarkkinoilla. Suomen vahvuuksia ovat esimerkiksi jo mainittu eläinten hyvinvointi samoin kuin antimikrobiresistenssin torjuminen.

Edellä esitettyynkin viitaten valiokunta toteaa, että Suomen ja EU:n elintarviketurvallisuuden korkea taso ja eläinten hyvinvointi ovat myös kilpailuetu ulkopuolisissa vientikohdemaissa. Valiokunta korostaa kuitenkin, että kilpailuetu ja -kyky säilyy vain niin kauan kuin huolehditaan siitä, että EU:n sisämarkkinoille ei pääse merkittäviä määriä sellaisia elintarvikkeita, joiden tuottamisessa ei noudateta EU-säännöksiä vastaavia standardeja.

Lopuksi

Mercosur on hyväksynyt varovaisuusperiaatteen sisällyttämisen sopimukseen ympäristön pilaantumisen sekä työterveyden ja -turvallisuuden osalta. Tämä periaate tarkoittaa sitä, että täyden tietellisen näytön puuttuminen jonkin aineen tms. haitallisuudesta ei saa estää tiettyihin ympäristöä tai kuluttajia suojeleviin toimenpiteisiin ryhtymistä. Periaate on kirjattu sopimuksen kestävä kehityksen kappaleeseen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että varovaisuusperiaatetta noudatetaan kaikilta osin myös maataloustuotteiden kaupassa.

Valiokunta toteaa, että sopimusta koskevista vaikutusarvioista on korostunut erityisesti Brasilian kasvavan naudanlihantuotannon ilmastovaikutus. Valiokunta korostaa, että tuotannon kasvu ei saa lisätä muutoksia maankäytössä (erityisesti sademetsät) tai heikentää luonnon monimuotoisuutta. Muun muassa Pariisin ilmastosopimus on otettava huomioon. Kaiken kaikkiaan tulee huo-

Valiokunnan lausunto MmVL 12/2021 vp

mioida vaikutukset ihmisoikeuksiin, työntekijöiden oikeuksiin, tasa-arvoon ja ympäristöön sekä kestäväan kehitykseen. Sosiaalisten ja ympäristökriteerien tulee kattaa kaikki relevantit aspektit, kuten metsäkadon ja muiden ekosysteemien kadon pysäyttäminen. Jo nyt metsäkato on Brasiliassa saavuttanut huolestuttavan laajat mittasuhteet.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 10.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Satu Hassi vihr
jäsen Janne Heikkinen kok
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps
varajäsen Heikki Autto kok
varajäsen Atte Harjanne vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius